

srpna 1921 čís. 313 sb. z. a n. oprávněn ustoupiti od obnoveného pachtu proto, že pachtýř jest v prodlení s placením pachtovného, nelze se v tomto nesporném řízení vůbec zabývat. Dokud nebudou vydány bližší předpisy, o kterých se zmiňuje dotčený § 10, může propachtovatel uplatniti právo, vyhrazené v tomto paragrafu, pouze řádnou — soudní nebo mimosoudní — výpovědí, proti které přísluší pachtýři námitky dle §§ 562, 566 c. ř. s., nebo žalobou o vrácení pachtovaných pozemků. V tom i v onom případě rozhodnutí lze o propachtovatelově nároku pouze pořadem práva, ježto se dle §u 9 zákona ze dne 12. srpna 1921 čís. 313 sb. z. a n. jen o námitkách proti obnově pachtu jakož i o nárocích na snížení nebo zvýšení pachtovného rozhoduje podle zásad řízení nesporného. Upozornil i právní výbor poslanecké sněmovny N. S. R. Č. ve zprávě — tisk 2779 — I. volebního období — 3. zasedání — str. 7 zvláště na to, že případné soudní spory, vzniklé z možných výkladů §u 10, nebudou — jak je tomu ve smyslu §u 9 — vyřizovány cestou řízení nesporného. Dokud není takto právoplatně uznáno, že propachtovatel jest oprávněn ustoupiti od obnoveného pachtu, trvá pachtovní poměr a nelze brániti pachtýři, by se nedomáhal soudní úpravy pachtovného. Neprávem tedy rekursní soud odkázal návrh pachtýře na úpravu pachtovného na pořad práva, a dovolací rekurs pachtýře jest v tom směru odůvodněn. Poněvadž však rekursní soud se svého stanoviska se neobíral věcnými vývody propachtovatelova rekursu, bylo napadené usnesení zrušeno a rekursnímu soudu uloženo, by vyřídil v té části rekurs propachtovatele.

Čís. 2575.

Přeplnění vykládací stanice jinými zásilkami nesproštuje dráhu z ručení za škodu z překročení dodací lhůty.

(Rozh. ze dne 2. května 1923, Rv II 468/22.)

Žalobce odevzdal 31. listopadu 1919 dráze vagon jeteliny k dopravě do Brna, kamž jetelina došla dne 23. prosince 1919 zapařená a plesnivá. Jelikož adresát zásilky nepřijal, bylo zkažené seno drahou veřejně prodáno a výtěžek 674 Kč 90 h uschován. Žalobě o náhradu škody 3025 Kč 90 h vyhověl procesní soud první stolice jen co do 674 Kč 90 h. Odvolací soud uznal dle žaloby. **Důvody:** Jest zjištěno, že stanice brněnská byla od počátku listopadu 1919 až do měsíce ledna 1920 náklady tak přeplněna, že přistavování vozů ke skladišti bylo úplně znemožněno. Bylo místo pro 52 vozů, od 1. prosince do 13. prosince 1919 bylo však každodenně průměrně více než 70, ano, od 19. prosince 1919 počínajíc, více než 100 vagonů na nádraží brněnském, jež se měly skládati, kromě denně průměrně 25 nepřistavených vozů s uhlím. Musely tedy vlaky býti zadržovány ve stanicích před Brnem a vlaky již do Brna došlé byly vráceny do jiných stanic, by se uvolnily koleje. Také vůz se senem, o který v tomto sporu jde, dne 30. listopadu 1919 z Pohořelic vypravený musel býti někde zadržán, neboť došel dle vyhledávacích spisů železničních do Horních

Heršpic teprve dne 7. prosince 1919. Dle svědectví Jana K-a byl tento vůz již dne 9. prosince 1919 v Brně, musil však býti poslán zpět a stál v Horních Heršpicích do 17. prosince 1919. Téhož dne byl vůz se senem podruhé v Brně, protože však nemohl býti dopraven ku složení, byl poslán do Chrlic, odkud teprve 19. prosince 1919 se vrátil po třetí do Brna. Je tedy jasno, že toto ohromné přeplnění nádraží brněnského, jež patrně přivodilo překročení lhůty dodací, trvalo delší dobu. Počaloť již začátkem listopadu 1919 a trvalo až do ledna 1920. Takové, mnohdy přímo katastrofální přeplnění nádraží může zvýšeným provozem nastati bez zavinění dráhy a je známo, že za války v Haliči při chvatném provozu válečném takové zatlučení železničních stanic vozy bývalo dosti časté, ale sluší zkoumati, zdali ještě v době poválečné na konci roku 1919 takové dlouho trvající přeplnění nádraží náklady možno ještě nazvatí událostí, která při překročení lhůty dodací dle Šu 94 (4) žel. dopr. ř. ručení železnic vylučuje. Zákon vyžaduje, by událost, vylučující dle Šu 94 (4) žel. dopr. ř. ručení železnic za překročení lhůty dodací, ani nebyla přivoděna dráhou samou ani nebyla odvratitelná. Onen předpoklad možno i v tomto případě připustiti. Neuvěřitelné je však, že by rok po skončené válce, kdy už spořádaná správa železniční nebyla ovládána nezbytnostmi válečného provozu, takové ohromné přeplnění stanice brněnské muselo trvati přes celé dva měsíce. Nahodile nastavší přeplnění velkého nádraží brněnského náklady mohlo na konci roku 1919 býti neodvratitelným pouze několik dní. Při náležité péči řádného obchodníka, které dráha povinna jest šetřiti jako povozník, nebylo potřebí, vůz se senem dopravovati z blízkých Pohořelic do Brna plných 23 dnů a vydati jej po celou tuto dobu deštům a nepohodám sněhovým. Dráha věděla přece již počátkem listopadu 1919 o povážlivém ucpání nádraží brněnského, mohla tedy již během měsíce listopadu 1919 učiniti opatření, by čeleno bylo tomuto přeplnění, jež pak zavinilo překročení samo o sobě dlouhé lhůty dodací. Mohlať dráha zajistě zastaviti přijímání nákladů do Brna, k čemu Šem 63 žel. dopr. ř. byla oprávněna, mohla užiti i jiných opatření méně radikálních, ale zajistě při náležité péči by byla mohla v několika týdnech, nejdéle v jednom měsíci toto přeplnění velké stanice odvrátiti. Nebylo tedy počátkem prosince 1919 toto přeplnění stanice brněnské při náležité péči neodvratitelným a nemůže dráha překročení dodací lhůty, teprve dnem 18. prosince 1919 nastalé, omluviti ustanovením Šu 94 (4) žel. dopr. ř. Ale dráha byla dle Šu 74 (2) dopr. ř. kromě toho také povinna, uvědomiti odesílatele o překážce, která v dopravě zboží nastala, by se zbožím po případě mohl disponovati. Jelikož seno stálo na stanici v Horních Heršpicích od 7. prosince do 17. prosince 1919, bylo by adresátu bylo snadno možno dovézt po případě seno odtud povozem do Brna. Údaj svědka Josefa P-a, že vyznění odesílatele se nemohlo státi pro přetížení personálu, jest výmluvou, kterou nelze bráti vážně, ostatně byla vyvrácena svědectvím Karla H-a, který seznal, že uvědomění strany bylo možné. Ani druhá okolnost, svědkem Josefem P. uvedená, že stranu nebylo možno uvědomiti o překážce, protože se situace stále měnila a že v okamžiku, kdy strana by byla bývala o překážce uvědoměna, již vůz, o který jde, stál zase jinde, nemůže padati na váhu. Dráha prostě měla učiniti opa-

tření, by uvědomění Šem 74 (2) žel. dopr. ř. předepsané mohlo býti úspěšné. Opomenula-li to, ručí za škodu z toho povstalou. Škoda, vzniklá žalobci tím, že seno dlouhou dopravou z Pohořelic do Brna, při které lhůta dodací neoprávněně překročena byla o 6 dní, namoklo, se zapařilo a zkazilo, zjištěna byla prvním soudem ve výši 3025 Kč 10 h. Z toho zažalovaného nároku přiznáno bylo žalobci prvním soudem pouze 674 Kč 90 h, vytěžených za zkažené seno v dražbě, ohledně zbytku 2350 Kč 20 h byla žaloba zamítnuta. Jelikož však dolíčeno, že žalovaný erár ručí dle Šu 94, 95 žel. dopr. ř. za celou škodu, bylo odůvodněnému odvolání vyhověti.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Uplatňuje dovolací důvod Šu 503 čís. 4 c. ř. s., napadá žalovaný erár právní názory odvolacího soudu, a) že přeplnění brněnské stanice bylo lze odvrátiti při náležitě péči železnice, pročez dráha nemůže omlouvati překročení dodací lhůty ustanovením Šu 94 (4) žel. dopr. ř., a b) že železnice byla povinna, dle Šu 74 (2) žel. dopr. ř. uvědomiti žalobce jakožto odesílatele o překážce, která nastala v dopravě, by mohl po případě jinak disponovati se zbožím. V jiných směrech žalovaný erár nenapadá odvolací rozsudek po stránce právní, i lze proto dle §§ 506 odstavec druhý, 504 odstavec prvý c. ř. s. přezkoumati tento rozsudek jen potud, zda je oprávněna výtká, že sborový soud druhé stolice v tomto případě nesprávně vyložil a mylně použil na zjištěný skutkový děj předpisů §§ 94 (4) a 74 (2) žel. dopr. ř. Výtká ta není odůvodněna a lze žalovaný erár v podstatě odkázati na podrobné a správné důvody napadeného rozsudku, jež nebyly vyvráceny vývody dovolacího spisu. Nesprávnost tvrzení, že pouze pro neodvratitelné události (vyšší moc) nebylo lze dodržeti dodací lhůty, plyne již ze zjištěné skutečnosti, že byly zásilky, podané p o z d ě j i k přepravě, stranám vydány d ř í v e, pokud byly zařazeny tak, že mohly býti přistaveny. Záleželo tedy na tom, aby sporný vůz byl náležitě zařazen, a že se to nemohlo státi pro neodvratitelné události (vyšší moc), žalovaný erár ani netvrdil. Neprávem odvolává se žalovaný erár na nařízení ministerstva železnic ze dne 26. července 1914, čís. 173 ř. zák., jímž bylo — patrně vzhledem k poměrům válečným — stanoveno, že když následkem úplného nebo částečného zastavení dopravy civilního zboží na železničních tratích po ruce jsoucí personál jest přetížen jinými dopravními výkony, a proto pro vyšší moc není možno, učiniti zadost povinnosti, naznačené v Šu 74 (2) žel. dopr. ř. a požádati odesílatele o příkaz, lze upustiti od tohoto vyrozumění. Jednak nebylo tu v y š š í m o c i, znemožňující vyžádání příkazu od žalobce, zvláště když odvolací soud na základě výpovědi svědka Karla H-a zjistil, že b y l o možno uvědomiti stranu; jednak žalovaný erár sám v dovolacím spisu připouští, že odesílatel m ě l býti zpraven. Pokud nadhazuje otázku, z které stanice mělo se tak státi, a vyslovuje pochybnosti o tom, zda by bylo vyrozumění odesílatele mělo praktický výsledek, stačí připomenouti, že železnice — a to především stanice, na které byla zjištěna přepravní pře-

kážka, měla se na všechen způsob pokusiti o vyrozumění odesílatele — po případě telegrafické — a dáti mu takto možnost, by jinak disponoval se zbožím, což by bylo v tomto případě bývalo velice snadným. Teprve kdyby odesílatel nebyl použil poskytnuté mu možnosti, byla by železnice bývala prosta ručení. H r u b é h o zavinění se dle ustanovení Šu 86 (3) žel. dopr. ř. — které přichází v úvahu — nevyžaduje; stačí jakékoliv zavinění, i pouhé nedopatření, jež vylučuje právo železnice, použití předchozích předpisů Šu 86 žel. dopr. ř., by se od ručení osvobodila. Příčinné souvislosti mezi zaviněním (dle §§ 74 a 94 žel. dopr. ř.) a nastalou škodou, a výši škody žalovaný erár v dovolacím řízení nepopírá.

Čís. 2576.

Bylo-li zboží odevzdáno k dopravě v cizině a obecnou obchodní cenu (§ 88 dopr. ř. žel.), vyjádřenou v cizí měně jest vyplatiti v Kč, nepřichází pro přepočítací kurs v úvahu doba, předcházejší reklamaci. Nárok na náhradu vzniká ztrátou, poškozením aneb úbytkem zboží, dospělým stává se teprve reklamaci. Ustanovení Šu 88 žel. dopr. ř. jest úchytkou ze zásady čl. 283 obch. zák.

(Rozh. ze dne 2. května 1923, Rv II 475/22.)

Pro žalující tuzemskou firmu bylo dne 2. dubna 1920 odevzdáno ve Vídni k dopravě zboží, jež za dopravy v tuzemsku shořelo. Obecná obchodní cena zboží v místě a v den odeslání činila 94.000 Krak. Žalobkyně reklamovala náhradu škody dne 19. srpna 1920, dráha jí zaslala (po podání žaloby) dne 13. května 1921 9.229 Kč 15 h (94.000 Krak dle kursu v den výplaty). Žalobě, již domáhal se poškozený výplaty 30.016 Kč (po obmezení o oněch 9.299 Kč 15 h ve zbytku 20.787 Kč) bera za základ kurs rakouských korun v den odeslání zboží (2. dubna 1920) p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e vyhověl co do 13.502 Kč, vzav za základ kurs v den podání reklamace (19. srpna 1920). O d v o l a c í s o u d k odvolání žalobkyně rozsudek potvrdil. D ů v o d y: Správným jest, že podle čl. 88 odstavec prvý žel. dopr. ř., musí-li dráha platiti náhradu za ztrátu neb úbytek zboží, jest kromě toho, co již bylo zapláceno nebo zapláceno bude na clech a jinakých nákladech, jakož i na dopravném, nahraditi obecnou obchodní cenu a, není-li jí, obecnou cenu, kterou mělo zboží téhož druhu a téže jakosti v místě odeslání v době přijetí zboží k dopravě. Tato cena činila 94.000 rak. korun a žalovaná dráha v této výši povinnost k náhradě škody též uznala. Kdyby byla včas, t. j. bez prodlení zaplatila, byla by se mohla zaplacením sprostiti své povinnosti, plynoucí jí z Šu 88 žel. dopr. ř.; úroky z prodlení a kursovní rozdíl neměla podle Šu 88 žel. dopr. ř. platiti. Tato povinnost nezakládá se na onom předpisu zákona, naopak vznikla teprve tím, že žalovaný erár ocitl se v prodlení s placením, když přes splatnost, jež privedena byla reklamací a upomínkou pohledávky, neplatil. Proto též ustanovuje článek 42 mez. úml., že úroky z prodlení počínají se dnem, kdy byl učiněn návrh na odškodné. Tím jest právní